

EĞİTİM ve İNSANİ BİLİMLER DERĐİSİ

Teori ve Uygulama

Cilt: 11 / Sayı: 22 / Güz 2020

JOURNAL of EDUCATION and HUMANITIES

Theory and Practice

Vol: 11 / No: 22 / Fall 2020

**Mülteci Öğrencilerin
Türkiye Algısının Görsel Olarak İncelenmesi**

Investigation of Refugee Students' Visual Perceptions of Turkey

Makale Türü (Article Type): Araştırma (Research)

Hatice Nilüfer SÜZEN

Murat BAŞAR

www.dergipark.gov.tr/eibd
eibd@eibd.org.tr

Mülteci Öğrencilerin Türkiye Algısının Görsel Olarak İncelenmesi

Hatice Nilüfer Süzen¹

Murat Başar²

Öz: Mülteci öğrencilerin Türkiye algısının görsel olarak incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada betimsel tarama modeline göre nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Uşak merkezde bulunan üç ilkokul ve üç ortaokulda öğrenim gören Afganistan, Irak, İran ve Suriye’den gelen 22 mülteci öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilere belirlenen temalara göre resimler çizdirilmiş ve bu resimler doküman analizi yapılarak incelenmiştir. Mülteci öğrencilerin resimlerinde Türkiye’de eğitim öğretimle ilgili sorunlarının olmadığı görülmüştür. Mülteci öğrenciler eğitim açısından Türkiye topraklarını geleceğe açılan bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. Mülteci öğrenciler kendi ülkelerinde yaşadıkları ve travmaya neden olan yaşantılarını ortaya koymuştur. Araştırma kapsamında elde edilen analizler sonucunda öğrencilerin Türkiye’de bulunmaktan mutluluk duydukları, kendilerini güvende hissettikleri ve geleceğe yönelik hayaller kurdukları görülmüştür. Mülteci öğrencilerin barınma, eğitim alma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamalarına rağmen yaşadıkları savaş travmasının etkisi, çizdikleri resimlerinde görülmektedir. Kendi ülkelerini anlatan resimlerinin dışında kalan tüm resimlerinde Türk Bayrağını çizmişlerdir. Türkiye’yi güvenilir, sığınacak, gelecekle ilgili hayallerinin olduğu bir ülke olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mülteci Öğrenciler, Görsel Algı, Türkiye Algısı

Makale Hakkında:

Geliş Tarihi: 17.05.2020; *Kabul Tarihi:* 04.10.2020.

Kaynakça Gösterimi:

Süzen, H. N. ve Başar, M. (2020). Mülteci Öğrencilerin Türkiye Algısının Görsel Olarak İncelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 11(22), 277-295.

1) Dr. Öğrt. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi, hsuzen@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2020-5551

2) Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, murat.basar@usak.edu.tr, ORCID:0000-0001-6635-4563

Giriş

Mültecilik son yıllarda özellikle içinde bulunduğumuz coğrafyanın kaçınılmaz bir kaderi haline gelmiştir. Suriye’den gelenler ağırlıklı olarak üzere birçok Avrupa Ülkesinin nüfusuna yakın mülteci Türkiye’de barınmaktadır. Türkiye’de bulunan mültecilerin bir kısmı kamplarda yaşarken bir kısmı da bağımsız olarak farklı şehirlerde farklı yoğunluklarda yaşamaktadır. Demirtaş (2017) çalışmasında göçlerle ilgili istatistikleri gelen mülteci sayısı ve etkileri bakımından detaylı olarak ortaya koymuştur. Türkiye’ye yapılan göçler zorunlu ve isteğe bağlı göçler olarak ikiye ayrılabilir. Suriye’den ve Irak’tan savaş ve teröre bağlı göçler ağırlıklı olarak, İran ve Afganistan gibi ülkelerden gelen göçler isteğe bağlı göçlerdir. Cumhurbaşkanımızın da değindiği gibi Türkiye mültecilere önemli oranda ekonomik, sosyal ve kültürel katkılarda bulunmuştur (Sabah Gazetesi, 16.10.2019). Mülteciler buldukları şehirlerde iş yaşamına katılmış ve değişik sektörlerde çalışır hale gelmiştir. Mültecilerin buldukları şehirlerde misafirlik süresinin uzaması bazı istenmeyen durumlara da yol açabilmektedir. Cengiz (2015) çalışmasında, Suriye’den gelen göçlerin Kilis’i her yönden etkilediğini, önceleri yardımcı olmaya yönelik düşünceler istenmeyen misafirliğe dönüşmüştür. Bu durumlarda göç alan illerde yaşayan insanlarla mülteciler arasında karşılıklı önyargılar ortaya çıkabilmektedir. Sosyal medya hesaplarında hemen her gün mültecilerle ilgili toplumu kışkırtmaya yönelik algı operasyonlarının yer aldığıyla ilgili araştırmalar bulunmaktadır. Doğanay ve Çoban Keleş, (2016) medyadaki mülteci algılarını inceledikleri çalışmada, medyada, mültecilerin tehdit olarak görüldüğü, hükümetin dış politikasını eleştirmek için kullanılırken mültecilerin güvenlik ve ekonomik yük getirdiği algısının oluşturulduğu sonucuna ulaşmıştır. Özdemir (2017) çalışmasında mültecilerin, özellikle Suriyeli olanların, dışlanmaya maruz kaldığını belirtmiştir. Buna karşın Palaz, Çepni ve Kılcan (2019) çalışmasında mülteci deyince öğrencilerin savaştan kaçan insanlar algısının oluştuğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan araştırmalarda mültecilerin sadece barınma beslenme gibi sorunları bulunmadığı belirlenmiştir. Tatlıcıoğlu (2019) çalışmasında değişik nedenlerle göç etmek zorunda kalan insanların göç ettikleri yerlere kendi kültür ve gelenekleriyle birlikte gittiklerini, ancak göç ettikleri ülkelerde yaşam biçimleri ve kültürel alışkanlıkları nedeniyle sosyal dışlanma yaşadıklarını belirtmiştir. Mültecilerin yaşamış olduğu eğitim, sosyal ve kültürel uyum sorunları yaşanan sorunlardan bir kaçıdır. Başar, Akan ve Çiftçi (2018) çalışmasında mülteci öğrencilerin ailelerinin kıyafet, beslenme gibi nedenlerden dolayı dışlanmaya maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Küçükşen (2017) çalışmasında Suriyeli kadınların sosyal dışlanmaya maruz kaldıkları sonucuna ulaşmıştır. Alan yazın tarandığında mülteciler ve mülteci öğrencilerin eğitimlerine yönelik bir çok araştırmaya rastlanılmıştır (Alkan ve İçen, 2019; Arabacı, vd., 2014; Başar, Akan ve Çiftçi, 2018; Doğutaş, 2016; Dündar, 2019; Kazu ve Deniz, 2019; Oneil, 2018; Özenç ve Saat, 2019; Palaz Çepni ve Kılcan, 2019; Solak, Bal Gezegen, 2019; Yenilmez ve Çöplü, 2019; Zengin, Ataş Demir, 2020). Bununla birlikte, mülteci olmayan öğrencilerin

davranışlarının olarak incelenmesine yönelik de birçok araştırma bulunmaktadır (Ahi, Çingi, Kıldan, 2016; Arslan Cansever, 2017; Dağlıoğlu, 2011; Özsoy, 2012). Bu çalışmalardan farklı olarak mülteci öğrencilerin sorunlarının sözel ve yazınsal alanla birlikte görsel ifadelerinin de incelenmesi gerekir. İletişim ve dil yetersizliğinden dolayı öğrenciler algılarını görsel olarak duygu ve duyularını anlatabilir. Malchiodi'ye göre (2005), çocukların resimleri kendilerini hayatta nasıl gördüklerinin ve sadece kişiliklerinin dışavurumcu değil, aynı zamanda kişisel gözlemlerini, değerlerini yargılarını ve başkalarını yansıtan benzersiz bireysel anlatımlarıdır. Çocuklar, dile getirmekte güçlük çektikleri ya da korktukları duygu, düşünce ve ihtiyaçlarını (sevgi, ilgi, korunma, güven de olma vb.) resim yoluyla dışa vurabilirler. Çizme, boyama, kompoz etme gibi etkinliklerin yer aldığı karmaşık süreçte çocuk yaşam alanında gördüğü birçok farklı elemanı, anlamlı bir bütüne dönüştürebilir. Çizdiği resimler onun bir parçası olup, sözlerin ya da yazının ifade edemediği duyguların renklere büründüğü bir alana işaret eder. Akalın ve Üstündağ (2012) çalışmasında, çizilen resimlerin seçilen renklerin çocukların ruh dünyasını yansıttığını belirtmiştir. Ayrıca çocuğun sağlıklı bir şekilde ruhsal gelişimini sürdürebilmesine yardımcı olan resim çalışmaları sayesinde kendi kültürünü ve farklı kültürleri tanıyarak kendini keşfedebilmesine ve buna bağlı olarak özgüvenini kazanabilmesine de büyük oranda yardımcı olduğu belirlenmiştir (Dilmaç, 2018).

Mülteci öğrencilerin görsel algılarının incelendiği az sayıda çalışma bulunmaktadır (Avara, 2019; Avcı, 2020; Tatlıcıoğlu, 2019). Türkiye algısının görsel olarak incelenmesine yönelik çalışmaya rastlanılmamıştır. Mülteci öğrencilerin Türkiye'ye yönelik algılarının görsel olarak incelendiği Malchiodi (2005) çalışmasında, çocukların resimleri kendilerini hayatta nasıl gördüklerinin ve sadece kişiliklerinin dışavurumcu değil, aynı zamanda kişisel gözlemlerini, değerlerini yargılarını ve başkalarını yansıtan benzersiz bireysel anlatımları olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle farklı ülkelerden gelen mültecilerin Türkiye'ye yönelik algılarının görsel olarak incelenmesinin alanda bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı göçmen statüsünde Türkiye'de eğitim görmekte olan ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin kendi ülkeleri ve Türkiye hayali ile ilgili resimlerinin analiz edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda öğrenci resimleri belli temalara ayrılarak analiz edilmiştir. Bu amaçtan yola çıkılarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Mülteci öğrencilerin;

- 1- Kendi ülkelerindeki yaşantılarıyla ilgili algıları nasıldır?
- 2- Türkiye'nin misafirperverliğiyle ilgili algıları nasıldır?
- 3- Türkiye'deki yaşam şartlarıyla ilgili algıları nasıldır?
- 4- Türkiye'nin güvenilirliği ve koruması ile ilgili algıları nasıldır?
- 5- Türkiye'de gelecekle ilgili düşünceleri nasıldır?
- 6- Eğitim öğretimde karşılaşılan sorunlarla ilgili algıları nasıldır?

Yöntem

Mülteci öğrencilerin Türkiye algısının görsel olarak incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma betimsel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Karasar'a göre (2013) betimsel tarama geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu gibi yansıtmayı amaçlayan bir çalışmadır. Bu çalışma betimsel olup doküman incelemesine dayalı olarak yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2016) doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içerecek yazılı veya görsel materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi tek başına bir yöntem olabildiği gibi diğer yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak kullanılabilir. Çalışmanın verileri içerik analizine tabi tutularak incelenmiştir. İçerik analizinin Cohen, Manion ve Morrison (2007) çalışmasında metinlerin düzenlenmesi, sınıflandırılması, karşılaştırılması ve metinlerden teorik sonuçlar çıkarılmasından oluşan bir araştırma tekniği olduğunu belirtmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2016) içerik analizini, toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve verilere ulaşmak olarak belirtmiştir.

Çalışma grubu

Öğrenci çalışmaları için gönüllük esasıyla öğrencilerden resimler yapmaları istenmiştir. Araştırma 2018-2019 öğretim yılında Uşak İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınarak Uşak merkezde bulunan üç ilkokul ve üç ortaokulda öğrenim gören mülteci statüsünde 13 Suriye, 9 Irak, 6 Afganistan ve 5 İran uyruklu öğrenciyle çalışılmıştır. Bununla birlikte okul yönetiminin ve öğrenci velilerinin de izni alınmıştır. Öğrenci çalışmaları; nesnelerin görüntüsünden ziyade, görsel ve duyuşsal deneyimleri aktaran sembolik ifadelerin yorumlanmasıyla değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında 33 öğrenciye ulaşılmıştır. Ancak veri gözlemlenebilen 22 resim değerlendirilmeye alınmıştır. Çalışmaya 7-14 yaş aralığındaki öğrenciler alınmıştır. Uşak Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan verilere göre lise kademesinde öğrenim gören öğrenci sayısının yok denecek kadar az olması ve olan çok az sayıdaki öğrencilerin de devamsız olması nedeniyle bu yaş grubu alınmıştır. Farklı yaş gruplarının seçilmesinin nedeni, algıda seçicilik ve yaş seviyesine göre yorum yapma yeteneğinin araştırmayı zenginleştirileceğinin düşünülmesidir. Araştırmaya katılan öğrencilere herhangi bir yazılı yönerge verilmemiştir. Ancak sözlü ifade ile öğrencilere göç ettikleri ülkeleriyle birlikte Türkiye'deki yaşam standartları ve beklentileri, eğitime ulaşma ve sürdürme kapsamında geleceğe yönelik hayallerini çizmeleri istenmiştir. Öğrenciler tabaklama yöntemiyle seçilerek amaçlı örneklem alınmıştır. Benzeşik homojen grup tekniğine göre çalışma grubu belirlenmiştir. Çalışma grubuna ait katılımcı sayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubu Dağılımı

Göç ettiği ülke göre katılımcı dağılımı	Kız	Erkek
Afganistan	2	4
Suriye	7	6
Irak	3	6
İran	3	2
Toplam	15	18

Veri toplama aracı

Çalışmanın veri toplama aracı, mülteci öğrencilerin kendi ülkelerindeki yaşantıları, Türkiye'nin misafirperverliği, Türkiye'de yaşam şartları, Türkiye'nin güvenirliliği ve koruması, mülteci öğrencilerin Türkiye'deki gelecekle ilgili düşünceleri, eğitim öğretim sürecinde karşılaşılan sorunlar teması araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Araştırmanın alt amaçlarında yer alan altı tema doğrultusunda her hafta bir tema ile ilgili öğrencilere resim yaptırılmıştır. Çalışmanın verileri 20 Nisan 2019-30 Mayıs 2019 tarihlerini kapsayan altı haftalık süreçte her hafta bir tema olacak şekilde toplanmıştır.

Verilerin analizi

Verilerin analizi doküman incelemesi yöntemiyle yapılmıştır. Görsel Sanatlar, Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Sınıf Öğretmenliği alanından uzmanların uyuşum sağlayarak belirlediği resimler çalışmanın verilerine alınmıştır. Veriler, içerik analizine tabi tutularak incelenmiştir. İçerik analizini Cohen, Manion ve Morrison (2007) çalışmasında metinlerin düzenlenmesi, sınıflandırılması, karşılaştırılması ve metinlerden teorik sonuçlar çıkarılmasından oluşan bir araştırma tekniği olduğunu belirtmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2016) içerik analizini, toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve verilere ulaşmak olarak belirtmiştir.

Araştırmanın verileri uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanların uyuşum sağladığı veriler araştırmanın bulgularına alınmıştır. Araştırmanın geçerliliği ve güvenirliliği sağlamak amacıyla Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Uzmanların uyuşum oranı %92 olarak belirlenmiştir. Geri kalan %8'lik oran için de güvenilirlik analizi yapılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde öğrencilerden elde edilen verilerin analizinden yola çıkılarak alt amaç sorularına yönelik analizler yer almaktadır. Her bir sorunun cevabı görsellerin yorumlarıyla desteklenerek sunulmuştur. Bu anlamda seçilen resimler özellikle görsel veri zenginliği yüksek ve aranılan soruların cevaplarını net bir şekilde veren resimlerdir. Her bir görsel, öğrencilerin yaş ve sınıf seviyesi de göz önünde bulundurularak ve resimsel gelişim basamakları dikkate alınarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırmacıların birisi görsel sanatlar eğitimi alanında çalışması nedeniyle projektif test eğitimi aldığı için resimler kendisi tarafından incelenmiştir.

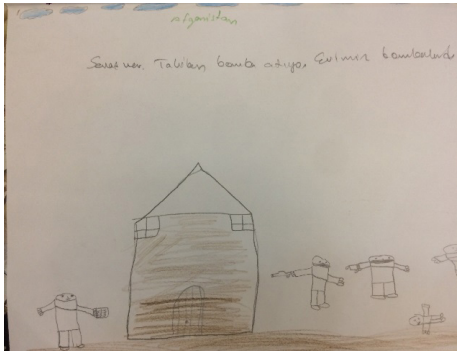
Mülteci Öğrencilerin Kendi Ülkelerindeki Yaşantılarıyla İlgili Algılar

Araştırma kapsamında katılımcılardan elde edilen resimler üzerinde yapılan incelemelerde görüntüsel göstergeler çizilen nesne ya da figürler doğrudan kendi duygu ve düşüncelerini yansıtmaktadır. Halmatov'un aktardığına göre (2017;8) çocuklar önemsendiği şeylerin resimlerini çizerler. Resim, bilinç düzeyi ile bilinçaltı düzeyinin ortak ürünüdür. İnsanlar her yaşta özellikle çocuklukta duygularını, kaygılarını resimlere yansıtır. Bundan dolayıdır ki resim

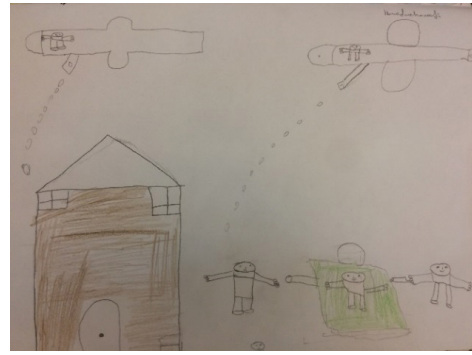
bir hikâyedir; “içten” gelen hikâyedir. Resimler samimi bir şekilde kâğıda çizgi olarak aktarılan duygu ve düşüncelerdir. Çocuk bir objenin resmini çizerken mutlaka ona kendisinden bir şeyler katar. Resme kattığı “şeyler” çoğunlukla da kendisi için önem arz eden durumdur. Bu bağlamda; araştırma sorularına yönelik elde edilen resimlerin yorumları aşağıda verilmiştir.

Mülteci öğrencilerin kendi ülkelerinde yaşadıkları savaş ve silahların gölgesindeki yaşam mücadeleleri resimlerinde görülmektedir. Özellikle resimlerde hayatını kaybetmiş çeşitli yaşlardaki insan figürleri bizlere yaşam değil ölümün çocuklardaki etkisini göstermektedir. Aşağıda katılımcı öğrencilerin resimlerinden örnekler görülmektedir.

Ö4a

Ö4b

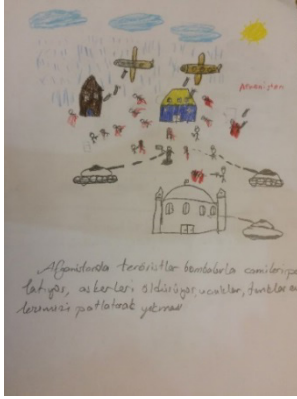
Ö4 kodlu öğrenci savaş ve savaştan kaçma sürecini iki sayfa da betimlemiştir. Bu öğrenci çalışmasında sözel olarak “Savaş var Taliban bomba atıyor, evimiz bombalanıyor” ifadesinde bulunmuştur. Resminde tam merkezde evlerini çizmiştir açık kompozisyonla oluşturduğu çalışmasında evlerine saldıranları ve özellikle yerde ölmüş bir bebek çizmiştir. Çizilen sahne yaşanılmış, tecrübe edilmiş gibidir. Resim sadece kahverengi ile renklendirilmiş olup diğer alanlar boş bırakılmıştır. Evlerin kahverengi ile renklendirilmesi yaşadığı, bildiği mekânın tekrarlanmasıdır. Ö4b isimli kompozisyonda yeşil ile renklendirilmiş büyük bir figür içine küçük bir figür (bir çocuk ya da bebek) korunma ihtiyacını gösterir şekilde çizilmiştir. Ayrıca alt kısımda sadece bir baş çizilmiş olup parçalanmış bedenleri kompozisyonuna eklemiştir. Yani göç ettiği ülkede savaş ve savaşın sonuçları bir çocuk gözüyle en saf haliyle bizlere sunulmuştur.

Ö7 kodlu öğrenci iki ayrı alanda resimleme yapmıştır. Birinci kısımda kendi ülkesinde yaşanan savaşı anlatmıştır. Savaş uçaklardan atılan bombalar tanklar tanklardan fırlatılan bombalar ve ölen insanlar resmedilmiştir. Figürlerin bazıları kırmızı ile renklendirilmiştir. Bunlar kan kırmızısıdır. Figürler genellikle tek olarak çizilmişken bir figür elinden tuttuğu çocukla beraber çizilmiştir. Bu figür çocuğun kendisidir. Elinde bayrak tutan bir figür daha vardır. Bu bayrak bağımsızlığı ve varoluşu temsil etmektedir. Bir ulus için önemli olan bayrak cami ve ev sembolleri hepsi bombalanmakta ve yok olmaktadır. Öğrenci sözel olarak “Afganistan’da

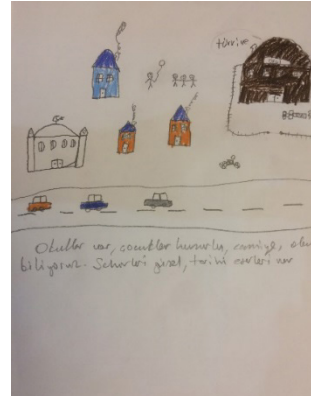
teröristler bombalarla camileri patlatıyor askerleri, öldürüyor uçaklar ve tanklar evlerimizi patlatarak yıkıyor.” ifadelerini kullanmıştır. Hava güneşli olmasına rağmen yağmur damlaları da eklenmiştir. Savaşa ait bütün askeri donanım en hassas ayrıntısına kadar çizilmiştir. Tankların paletleri makineli silahlar, uçaktan atılan füzeler çocuk tarafından şematik olarak çizilmiştir.

Kompozisyonun, ikinci kısmında Türkiye’yi anlatmıştır. Cami, okul, evler ve mutlu çocuklar çizilmiştir. Özellikle balonlu ve bisiklete binen çocuk figürü hayatın içinde sosyalleşmiş ve yaşamından mutlu olan çocuğu ifade etmektedir. Hatta okul bahçesi içinde bir seksek şablonu çizilmiştir. Artık çocuk oyun oynamaktan, oyun arkadaşı bulmaktan mutludur. Savaşın izlerini kanlı sahneleri oyun ile unutmaya yaşadığı mekâna ait yaşamını süslemeye başlamıştır. Sözel olarak “Okullar var, çocuklar huzurlu, camiye, okula gidebiliyoruz şehirler güzel tarihi eserler var” ifadesinde bulunmuştur. Şehirleşmenin bir göstergesi olarak düşündüğü çevre düzenlemeleri ve otoyol onun resminde yer edinmiştir. Çizdiği otomobilleri farklı renklerle boyaması evleri farklı renklerle boyaması gerçeği realist bir biçimde yansıtmaya çabasıdır. Her bir evin bacasının tütmesi yaşamı ve canlılığı ifade etmektedir.

Ö7a

Ö7b

Türkiye'nin Misafirperverliğine Yönelik Algılar

Mülteci öğrencilerin çizdiği resimler incelendiğinde Türkiye’ye geldiklerinden itibaren kendilerini güvende hissettiklerini belirten resimler çizmişlerdir. Özellikle Türkiye ve Türk askerine olan hayranlıkları ve sevgileri her görselde bizlere sunulmaktadır. Türkiye’nin olumlu ve sevecen yaklaşımıyla yeni ve mutlu bir hayat özlemlerine ulaştıkları görülebilir. Bu resimlerden örnek olarak katılımcı Ö13’ün çizdiği aşağıdaki resimdir.

Ö13

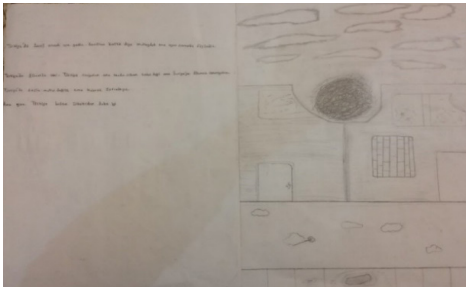

Ö13 kodlu öğrenci çalışmasında ev, askerler ve bayrak resmini çizmiştir. Sözel ifadesinde “Türkiye’yi sevdiğim için bayrak çizdim. Bizi koruduğu için asker çizdim. Türkiye bizim yuvamız olduğu için ev çizdim” demiştir. Özellikle askerlerin kollarının açık ve güler yüzle çizilmesi Türkiye’ye geldiğinde karşılaştığı manzarayı anlatmaktadır. Koruyan ve sevgi gösteren Türk askeri onun hafızasında yer etmiştir. Türkiye’yi yaşayabildiği ve mutlu olduğu bir yer olarak gördüğü için bayrak sevgisini bizlerle paylaşmıştır. Resimde huzur güven ve yaşamının mutlu bir şekilde devam ettiğine dair semboller bulunmaktadır.

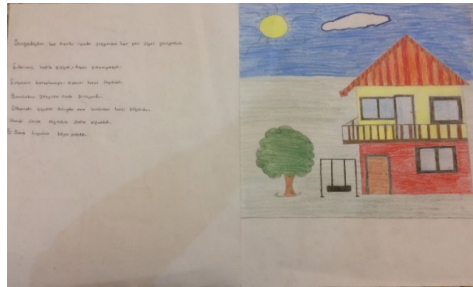
Türkiye’deki Yaşam Şartlarıyla İlgili Algılar

Türkiye’deki yaşam şartlarına yönelik olarak algılarının olumlu olduğu görülebilir. Kendi ülkelerindeki yaşam şartlarıyla Türkiye’deki yaşam şartlarını karşılaştırdıklarında Türkiye’yi daha yaşanabilir bulmuşlardır. Bu resimlerden örnek olarak Ö19 kodlu öğrencinin çizmiş olduğu resim aşağıdaki gibidir.

Ö19a

Ö19b

Ö19 kodlu öğrenci kâğıdını iki bölüm halinde kullanmıştır. 19a numaralı kısmında renklendirme yapmadan çizimini oluşturmuştur. Sözel olarak ise “Suriye’deyken hep korku içinde yaşıyorduk her yeri siyah görüyorduk. Evlerimiz hapis gibiydi dışarı çıkamıyorduk. Evlerimiz bombalanmıştı. O günler herkes üzgündü. Bombadan gökyüzü siyah görünüyordu.

Ülkemizde çiçekler doluydu ama bombadan hepsi ölüyordu. Yemeği zorla alıyorduk zorla yiyorduk. Beş sene boyunca böyle yaşadık.” ifadelerini kullanmıştır. Resminde ise bombalardan dolayı bitmiş bir yaşam alanını çizmiştir. Siyah bulutlar ve kasvetli korkunun olduğu bir ev vardır. Hiçbir yaşam emaresi yoktur. Bombanın evin tam ortasına düştüğü an’ın çizilmesi yok oluşu göstermektedir. 19b numaralı kısmında bahçesinde salınacağı olan güneşli bir havada hayalini kurduğu evi resmetmiştir. Hiçbir figür kullanılmamıştır. Ev çok güzeldir ama sahihsizdir. Salıncak boştur. Göç ettiği ülkede evine hapsedilmesi onun sosyalleşmesini engelmış ve korkularını artırmıştır. Sözel ifadesinde ise; “Türkiye’de savaş olmadığı için geldik. Savaştan kaçtık diye mutluyduk ama aynı zamanda üzgündük. Türkiye’de güvenlik var. Türkiye’yi seviyorum.” demiştir. Yaşadığı üzüntüler ve korkular çocukluğunun büyük kısmını almıştır. Geriye sadece hayalleri ve umutları kalmıştır. Ama halen mutluluğa alışmak mutluluğu yaşamak ve hayat mücadelesine devam etme isteği vardır. Renklerinde canlılık evin üstüne güneşin doğması tohumdan yetişen ağacın geleceğine umut olmasını ifade etmektedir.

Türkiye’nin Güvenirliği ve Korumasıyla ilgili Algılar

Türkiye’nin misafirperverliğinden memnuniyet ve yaşam şartlarının daha iyi olmasına yönelik olumlu algılarıyla birlikte mülteci öğrenciler Türkiye’yi oldukça güvenilir bulmuşlardır. İncelen resimlerde mülteci öğrenciler Türkiye’nin güvenirliliği çok farklı biçimlerde anlatmışlardır. Bu anlatımlardan birisi de Ö17 kodlu öğrencinin çizdiği aşağıdaki resimdir.

Ö17

Ö17 kodlu öğrenci çalışmasında sağ tarafta savaş ve bombalar yüzünden yıkılan bir binanın önünde ağlayarak oturan çocuk figürü vardır. Ağlayan çocuk renksiz çizilmiştir. Binalardaki çatlaklar bile unutulmamıştır. Realist bir yaklaşımla resmetmiştir. Diğer tarafta ise renklendirilen Türk Bayrağını şemsiye olarak çizmiş ve şemsiyenin altında gülen ve mutlu kendini güvende hisseden bir kız çocuğu çizmiştir. Yoksulluk savaş gibi felaketlerin yıpratdığı çocuk, korunma şemsiyesi altında mutludur. Arka fonda yağmur damlaları da çizilmiştir. Ama hem yağmurdan hem savaştan onu koruyan bir el bir ülke ve bağımsız bir bayrak vardır. Çocuk mutlu ve güvendedir. Duyguları ve umutları olumludur.

Türkiye’de Gelecek Düşünceleriyle ilgili Algılar

Türkiye’nin misafirperverliği, yaşam şartlarının iyiliği ve güvenirliliğiyle birlikte buradaki gelecekleriyle ilgili algılarının da ortaya konulması açısından öğrenciler değişik resimler çizmişlerdir. Çizilen resimlerde Türkiye’de yaşam ve eğitim öğretimle ilgili algılarının umut dolu olduğu görülmüştür. Bu tema ile ilgili Ö8 kodlu öğrencinin çizdiği resim aşağıda incelenmiştir.

Ö8

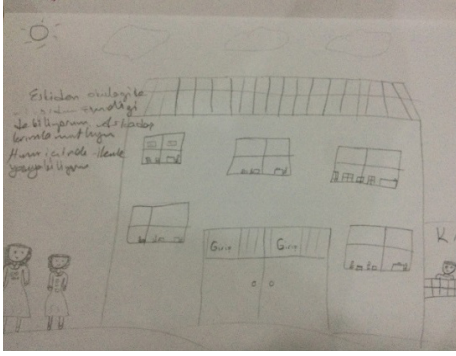

Ö8 kodlu öğrenci tek bir resim yapmayı tercih etmiştir. Kompozisyonunda bir peyzaj çalışmasını tercih etmiştir. Sözel ifadesinde; “Türkiye güzel bir ülke, bu ülkede yaşamaktan çok mutluyum.” yorumunda bulunmuştur. Kompozisyonunda doğaya ait sembollere yer verirken yaşadığı evi de çizmiştir. Güneş kuşlar meyve veren ağaç çiçekler bu öğrencinin Türkiye’de yaşamaktan mutlu olduğunun göstergeleridir.

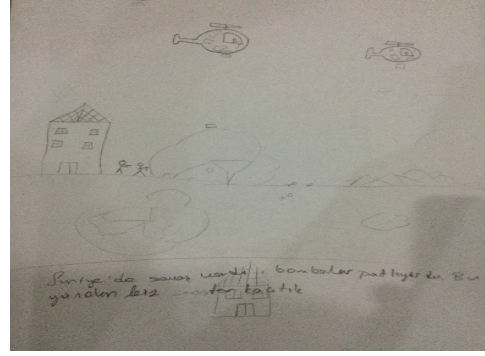
Türkiye’deki Eğitim Öğretim Süreçleriyle ilgili Algılar

Mülteci öğrencilerin eğitim öğretim sürecine yönelik algılarının olumlu olduğu, çizdikleri resimlerde görülmüştür. Kendi ülkelerindeki eğitim öğretim yaşantılarıyla karşılaştırmaya çalışmışlardır. Türkiye’deki eğitim öğretim şartlarının mülteci öğrencilerin kendi ülkelerine göre daha iyi olduğunu belirtmiştir. Ö1 kodlu öğrenci bu durumu aşağıdaki resimle ifade etmiştir.

Ö1a

Ö1b

Ö1 kodlu öğrenci çalışmasını kâğıdın ön ve arka yüzünü kullanarak gerçekleştirmiştir. Kompozisyonun ön kısmında Türkiye’de devam ettiği okulunu betimlemiştir. Kompozisyon ile ilgili açıklama kısmında okulunu ve arkadaşlarını çok sevdiğinden bahsetmiştir. Resminde mekân ve figür ilişkisinin yanı sıra bina üzerindeki ayrıntılar mevcuttur. Mekân içerisinde kendini çizmesi bir yere ait olma bir süreç içinde kendini tanıma ve sürekliliğini sağlama isteğini göstermektedir. Mekân içinde arkadaşlarıyla kendini betimlemesi paylaşmak ve yaşamak anlamında mutlu ve huzurlu olduğunu bizlere anlatmaktadır. Ayrıca kantin detayı günlük okul hayatında önemli ve onu mutlu eden okul bölümlerinin detaylandırılmasıyla görülmektedir. Onun çevresiyle sosyalleşmesine örnektir. Güneşin resmin sol üst kısmında yer alması da hayatında mutlu olduğunu ve her şeyin yolunda gittiğinin göstergesidir. Öğrenci sözel olarak da “Eskiden okula bile gidemiyordum şimdi gidebiliyorum. Arkadaşlarımla mutluyum huzur içinde ailemle yaşayabiliyorum” ifadesinde bulunmuştur. Öğrenci kendisini ve arkadaşını da çiçekli elbiseler eşliğinde gülen mutlu yüzlerle çizmiştir.

Kompozisyonun ikinci kısmında Suriye’yi betimlemiştir. Birebir yaşadığı savaşı anlatan semboller hakimdir. Savaş helikopterleri bombalar sembolik olarak savaşın kötü ve yok edici yönünü bizlere sunmaktadır. Ev tekrar çizilmiş olmasına rağmen eve arkasını dönmüş figürler vardır. Zaten öğrenci bombalar yüzünden kaçtıklarını ifade etmiştir. Ayrıca bombalar yüzünden ölen insanlar resmedilmiştir. Kâğıdın alt kısmında çizilen başka bir ev vardır. Bu ev göç ettiği bölgedeki mahalle evini anlatmaktadır. Gördüğü yaşadığı vatani ve onun hayatını oluşturan mekânların yok oluşu kompozisyonunda görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Çocuk resimleri çocuğun nesnel dünya ile kurduğu ilişkinin ve o çevreye duyduğu merak ve uyum sağlama, kabullenme, davranış kazanma ya da ret etme eyleminin göstergesidir. Çocuklar için resim yapmak, çevresinde yaşadıklarını ve iç dünyasını yansıttığı, duygu ve düşüncelerini ifade ettiği naif bir anlatım aracıdır. Çocuklar, dile getirmekte güçlük çektikleri ya da korktukları duygu, düşünce ve ihtiyaçlarını (sevgi, ilgi, korunma, güven de olma vb.) resim yoluyla dışa vurabilirler. Çizme, boyama, kompoze etme gibi etkinliklerin yer aldığı karmaşık süreçte çocuk yaşam alanında gördüğü birçok farklı elemanı, anlamlı bir bütüne dönüştürebilir. Çizdiği resimler onun bir parçasıdır. Sözlerin ya da yazının ifade edemediği duyguların renklere büründüğü bir alandır. Kullandığı kâğıdın büyüklüğü, figürleri kâğıda yerleştirilme şekli, kullandığı renkler, hatta kalemini sert ya da ürkek kullanması bile ruh halini yansıtır. Çocuk resimlerindeki semboller çocuğun içselliğine aittir, onun somut ya da soyut dünyasının bir yansımasıdır ve kendine özgüdür. Bu sembolleri çocuğun duygularının, korkularının, ilişkilerinin, beklentilerinin, ihtiyaçlarının bir dışavurumu olarak kabul edilebilir. Araştırma kapsamında resimlerine başvuru alan çocuklar farklı ülkelerden göç etmiş ve Türkiye'ye yerleşmiş bireylerdir. Bazılarının aileleri parçalanmış bazıları ise savaşı ve kanı görmüşlerdir.

Savaştan kaçan Türkiye'ye sığınan mülteci çocuklar Türk topraklarında ve Türk bayrağının bağımsızlığı altında kendilerini mutlu ve güvende hissetmektedirler. Özellikle yaşadıkları çevre, okulları, arkadaşları ve öğretmenleriyle sevgi ve yardımlaşma temelli ilişkileri bulunmaktadır. Mülteci öğrencilerin Türkiye'de eğitim öğretim sürecinin işleyişinden memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Tut, Kiroğlu ve Bayraktar (2018) çalışmasında Suriyeli öğrencilerin okulu ev ile özdeşleştirdiklerini belirtmiştir. Demirtaş (2017) çalışmasında mülteci öğrencilerin eğitime katılımlarının her yıl arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Mülteci öğrenciler kendi ülkelerinde savaş, baskı, yokluk gibi sıkıntıları dile getirmişlerdir. Savaşı ve kanı resmetmişlerdir. Özellikle Iraklı ve Suriyeli mülteciler savaş, korku ve kanı ortaya koyarken Afganistan'dan gelen çocuklar zorluk, baskı ve yaşam zorluğu gibi durumları ortaya koymuştur. Öğrencilerin yaşadıkları sıkıntının davranışlarına yansıdığı gözlemlenmiştir. Avcı (2020) çalışmasında mülteci öğrencilerin ülkelerinde yaşadığı sıkıntıları ortaya koyduğunu belirlemiştir. Mülteci öğrencilerde davranışsal sorunlar da gözlenmiştir. Döş, Teres ve Gürbüz (2019) çalışmasında savaşın etkileriyle öğrencilerde saldırganlık, ani refleks gösterme gibi davranışlar gözlemlendiği belirtilmiştir.

Mülteci öğrenciler Türkiye'deki gelecekle ilgili düşüncelerinde özgürce doğayla kucaklaştığı, eğitimlerine devam ettiği ve artık gelecek için umutları yeşeren çocuklar vardır. Bu çocuklara bir anavatan şefkatiyle kucak açmak, korumak insanlık haklarını sonuna kadar kısıtlamadan kullanmalarına izin vermek ve aile bütünlüğünü korumak Türkiye'nin mültecilere sağladığı imkânlardır. Kendi ülkelerine olan hasretleri ve acıları olsa da Türkiye'yi ve Türk milletini seviyor oldukları, yaptıkları görsellerde gözlemlenmiştir. Döş vd. (2019) çalışmasında Suriyeli öğrencilerin akademik olarak öğrenmeye açık oldukları ve Türkiye'de

kalıcı olma istekleri nedeniyle Türkçe öğrenmeye çalıştıklarını gözlemlemiştir.

Türkiye'nin misafirperverliği koruyucu ve güven veren gücüyle Türk bayrağı altında yaşamaktan ve geleceğe yönelik (meslek sahibi olma, eğitimi tamamlama vb.) umutlarının yerşermesinden dolayı mutlulukları resimlerinde gözlemlenmiştir. Tanımak istediğimiz bireyin kişiliğini, duygularını öğrenebilmek için onu doğal ortamında her zamanki davranışları içinde gözlemlememiz doğru olur (Altınköprü, 1980). Avara (2019) çalışmasında göçmen çocuk resimlerinde kullanılan Türk bayrağı imgesinin güven duygusunu simgelediği belirtilmiştir. Palaz vd. (2019) çalışmasında Türk öğrencilerin maddi durumlarına bakmaksızın mülteci öğrencilere maddi ve manevi yardım etmenin öneminin farkında oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Mülteci öğrenciler kendi ülkelerinde savaşın getirdiği yaşam zorluklarını ve buna bağlı olarak göçün sıkıntılarının ortaya çıkardığı korunma ihtiyacını ortaya koymuştur. Diğer ülkelere gelen mülteci öğrenciler Türkiye'yi bir şefkat eli, güvenilecek ve sınıllanacak yer olarak görmüştür. Avcı (2020) çalışmasında Suriyeli mülteci öğrencilerin Türkiye'de kendilerini güvende hissettiklerini belirlemiştir. İranlı mülteci çocuklar ise Türkiye'yi, gezilecek, doğal güzelliklere sahip, zaman geçirilecek bir geçiş üssü olarak görmüştür. Yapılan araştırmada da bazı katılımcıların (Ö9, Ö14, Ö24) resimleri incelendiğinde benzer durum görülebilir. İranlı mültecilerin ekonomik durumunun iyi olması, Kanada gibi ülkelere gidiş için buraları geçiş yeri olarak görmeleri bu algıda etkili olmuş olabilir.

Mülteci öğrenciler, kendi ülkelerindeki travmatik yaşantıları yansıtırken Türkiye'de eğitim öğretimi geleceğe açılan hayallerini gerçekleştirdikleri, güvenilir, Türk insanının misafirperverliği ve yardımseverliği ortaya koyarak Türkiye'nin güvenilirliğine sığındıkları yer olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye topraklarında kendi vatan özlemleri olsa da gelecekle için eğitim hayatlarına devam etmeleri, aile bireyleriyle yaşadıkları şehirde edindikleri arkadaşlıkları ve okulları onların avunmasına yardımcı olmaktadır. Öğrencilerin yaptıkları resimlerinde iç dünyalarının yansması olarak yorumlayabiliriz. Resim çizme çocuklar ve yetişkinler için iletişimi kolaylaştıran, zenginleştiren ya da kendini ifadeyi güçlendiren bir araç olarak tanımlanabilir. Çocuklar, sözel olarak ifade zorlandıkları duygu ve düşüncelerini resimleriyle yansıtır. Çocukların resimleri içsel dünyalarını ve hayatın iyi ya da kötü yanlarıyla başa çıkma çabalarının yorumlanmasında naif bir kaynaktır. Bu resimler sayesinde çevresiyle olan ilişkilerini de gözlemleyebiliriz. Bu araştırma ile öğrencilere “göç” ve “mültecilik” kelimelerini kullanmadan, onların görsel ifadeleriyle bu kavramlar ve yaşadıkları birebir ortaya koyulmuştur. Halen savaş, silah bomba gibi kavramları unutamadıkları ve ayrılıkla bağdaştırdıkları görülmüştür. Tavsiye edilmese de yetişkin bireylerde kötü ya da olumsuz olaylarla baş etme kullanılan “unutma” “yok sayma” eylemi çocukların hafızalarında yer etmiş durumdadır. Bu durum artık mekân değiştirme ile hayata yeniden tutunma ve gelecek için hayaller ve hedefler oluşturularak üstesinden gelinmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda, çocuklar saf ve katıksız duygular ile çocuk bedenlerinin taşımayacağı yükü içlerine hapsettikleri korkularını ya da bastırılmış özlenen gelecek umutlarını bizlerle paylaşmışlardır.

Bu araştırmanın verileri 2018-2019 öğretim yılında toplanmıştır.

Kaynakça

- Ahi, B., Cingi, M. A., Kıldan, A. O. (2016). 48-60 aylık çocukların öğretmen kavramına yönelik algılarının çizimler aracılığıyla incelenmesi. *İlköğretim Online*, 15(1), 77-90.
- Akalın, T. ve Üstündağ, A. (2012). 10-12 yaş danışmanlık hizmeti alan çocukların durumlarının belirlenmesinde resmin önemi. *Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(3) 73-86.
- Alkan, V. and İcen, M. (2019) Iranian asylum seeker and refugee pupils' experiences at a Turkish primary school. *International Journal of Eurasian Education and Culture* 4(7) 266-280.
- Altınköprü, T. (1980). *Genel Karakter Bilim ve İnsanı Tanımada Testler*. İstanbul: Gül Matbaası, Altınköprü Yayınları.
- Arabacı, İ. B., Başar, M., Akan, D. and Göksoy, S. (2014). An analysis about educational problems in camps in which Syrian refugees stay: Condition analysis. *International Journal of Social Sciences&Education* 4(3) 80-94.
- Arslan Cansever, B. (2017). The children's perceptions of the teacher: an analysis of the drawings created by the children. *Inonu University Journal of the Faculty of Education* 18(1), 281-291.
- Avara, S. (2019). *Savaş Nedeniyle Göçe Maruz Kalmış 9-12 Yaş Arası Suriyeli Mülteci Çocuk Resimlerinin Psikolojik ve Plastik Açısından Yorumlanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Avcı, A. (2020). *9-14 Yaş Çocukların Resimsel Anlatımlarında Göç ve Göçmenlik Algısı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Başar, M., Akan, D., Çiftçi, M. (2018). Mülteci öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğrenme öğretme süreci. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5) 1571-1578
- Cengiz, D. (2015). Zorunlu göçün mekânsal etkileri ve yerel halkın algısı; Kilis örneği. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 10(2) 101-122
- Cohen, L., Monion, L. and Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. Six Edition, Publishing Taylor&Francis e-Library
- Dağlıoğlu, E. H. (2011). 5-7 yaş grubu çocukların resimlerine yansıyan öğretmen figürünün karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160) 144-157

- Demirtaş, Z. (2017). Türkiye'ye göç etmiş Suriyeli sığınmacı aile çocuklarının eğitimine panoramik bir bakış. *Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 1441-1458.
- Dilmaç, O. (2018). Çocuk Sanatının Tarihi. Ankara: Pegem Akademi. 1. Baskı.
- Doğanay, Ü. ve Çoban Keneş, H. (2016). Yazılı basında Suriyeli 'mülteciler': Ayrımcı söylemlerin rasyonel ve duygusal gerekçelerinin inşası. *Mülkiye Dergisi*, 40(1), 143-184.
- Doğutaş, A. (2018). Turkish teachers and schools in the eyes of refugee students. *Border Crossing*, 8(2) 379-392
- Döş, B., Teres, M. ve Gürbüz, Ç. (2019). Çok kültürlü sınıf ortamında Türk ve Suriyeli öğrencilerin davranışlarının incelenmesi. *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 1(1), 1-17
- Dündar, A (2019). Impact of physical education lesson on adaptation of Syrian Refugee school age children in Turkey. *World Journal of Education*, 9(1), 266-273.
- Halmatov, S. (2017). Çocuk Resimleri Analizi ve Psikolojik Resim Testleri. Pegem Akademi. 4. Baskı Ankara.
- Kazu, H., Deniz, E. (2019). Kapsayıcı eğitim bağlamında öğretmenlerin mülteci öğrencilere ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1337-1368
- Küçükşen, K. (2017). Suriyeli sığınmacı kadınlarda sosyal dışlanma algısı üzerine nitel bir çalışma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5). 2399-2413
- Malchiodi, C. A. (2005). Çocukların Resimlerini Anlamak. Çeviri, T. Yurtbay İstanbul: Epsilon
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994) *Qualitative Data Analysis*. California: Sage Pub.
- O'neal, C.R., Gosnell, N.M., Sheng Ng, W. and Ong, E. (2018). Refugee-teacher-train-refugee-teacher intervention research in Malaysia: promoting classroom management and teacher self-care. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 28(1) 43-69
- Özdemir, E. (2017). Suriyeli mültecilerin Türkiye'deki algıları. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 16(1), 116-136
- Özenç, E. G. ve Saat, F. (2020). Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli mülteci öğrencilerin eğitiminde karşılaştığı sorunlar. *International Journal of Active Learning*, 4(2), 61-75.
- Özsoy, S. (2012). İlköğretim öğrencilerinin çevre algılarının çizdikleri resim aracılığıyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1-24.

- Palaz, T., Çepni, O. ve Kılcan, B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin mülteci öğrencilere yönelik düşüncelerinin ve tutumlarının belirlenmesi, *Turkish Studies*, 14(3), 1661-1684.
- Sabah Gazetesi (2019). Cumhurbaşkanımızın 16.10.2019 tarihli grup konuşmasında mültecilerle ilgili açıklaması, sabah.com.tr/video adresinden 20.10.2019 tarihinde alınmıştır.
- Solak E. ve Bal Gezeğin, B. (2019). Counter-effect of refugee movement in culturally and linguistically diverse classrooms. *World Journal of Education*, 9(2), 22-30.
- Tatlıcıoğlu, O. (2019). *Suriyeli Çocukların İyi Olma Hallerinin İncelenmesi: Altındağ Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Tut, E., Kıroğlu, K. ve Bayraktar, G. (2018). Suriyeli ve Türk öğrencilerin öğretmen ve okul kavramlarına yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(56) 676-694.
- Yenilmez, K. ve Çöplü, F. (2019). Göçmen öğrencilerin eğitiminde öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 8(3) 16-36.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin
- Zengin, M. ve Ataş Akdemir, Ö. (2020). Teachers' views on parent involvement for refugee children's education. *Journal of Computer and Education Research*, 8(15), 75-85.

Investigation of Refugee Students' Visual Perceptions of Turkey

Extended Abstract

Introduction

In recent years, refugees have become an inevitable destiny, especially in the geography we live in. Refugees close to the population of several European countries, mainly those coming from Syria, are sheltering in Turkey. Some of the refugees in Turkey live in camps, while others live independently in different densities in different cities. Migrations in Turkey are compulsory and optional migrations. Migrations from Syria and Iraq are mainly war and terror related migrations from countries such as Iran and Afghanistan are optional migrations. As our president pointed out, Turkey has made significant economic, social and cultural contributions to refugees. Refugees have also participated in the work life in their cities. There are also refugees from other countries in Turkey along with migrants from Syria. The problems of refugee students need to be examined in verbal and literary areas as well as their visual expressions. Students will be able to explain their perceptions, feelings and sensations visually due to lack of communication and language. According to Malchiodi (2005), children's pictures are unique individual narratives of how they see themselves in life and not only expressionistic of their personalities, but also reflecting their personal observations, values, judgments, and others. Children have difficulty expressing or are afraid of feelings, thoughts and needs (love, interest, Protection, Trust, etc.) they can export through pictures. In the complex process involving activities such as drawing, painting, compositing, the child can transform many different elements he sees in the living space into a meaningful whole. The pictures he draws are part of him. It is an area where emotions that words or writing cannot express are colored. In Akalin and Üstündağ (2012), it is stated that the selected colors of the pictures drawn reflect the spirit world of children. Painting, which also helped to lead the child in a healthy way thanks to the work of the Spiritual Development, different cultures and to discover yourself and gain confidence by recognizing their culture accordingly were helped in large part to and accordingly it has been determined that it greatly helps to gain self-confidence (Dilmaç, 2018).

Method

The aim of this study was to examine the perception of refugee students in Turkey visually according to the descriptive survey model. According to Karasar (2013) descriptive survey is a study aimed at reflecting a past or still existing situation as it is.

Results

Children's pictures are indicative of the child's relationship with the objective world and his curiosity about that environment and his act of attunement, acceptance, attainment or rejection of behavior. Painting for children is a naive means of expression, in which he reflects what he experiences around him and his inner world, and expresses his feelings and thoughts. Children have difficulty expressing or are afraid of feelings, thoughts and needs (love, interest, protection, trust, etc.) they can export through pictures. In the complex process involving activities such as drawing, painting, compositing, the child can transform many different elements he sees in the living space into a meaningful whole. The pictures he draws are part of him. It is an area where emotions that words or writing cannot express are colored. The size of the paper he uses, the way he places the figures on the paper, the colors he uses, even the use of his pen hard or timid, reflect his mood. Children in particular reflect through the pictures they draw of their feelings and thoughts, which they cannot express verbally (Hal-matov, 2017;7-8). Pictures of children are a naive source in their interpretation of their inner world and their efforts to deal with the good or bad sides of life. Thanks to these pictures, we can also observe his relationships with his surroundings. With this research, these concepts and their experiences were revealed to the students with their visual expressions without using the words "migration" and "refugees". It is still seen that they cannot forget concepts such as war, weapons and bombs and reconcile them with separation. Although it is not recommended, the "forgetting" "ignoring" Act used to deal with bad or negative events in adult individuals has also taken place in children's memory. This situation is now being overcome by changing places and re-holding on to life and creating dreams and goals for the future. In this context, children have shared with us their fears that they have trapped inside them pure and pure emotions and the burden that children's bodies will not bear, or their hopes for the future that have been repressed and missed.